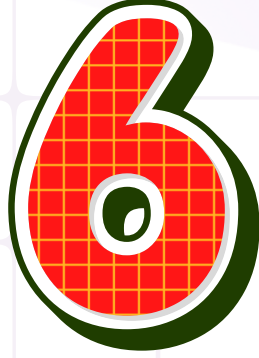

SOSYAL BİLGİLER

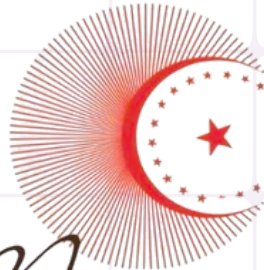

1.
ÖĞRENME
ALANI

BİRLİKTE YAŞAMAK

Hızlı ve Akıllı KONU ÖZETİ

TÜRKİYE
YÜZYILI

Maarif Modeli

2025-2026 EĞİTİM YILINA GÖRE HAZIRLANMIŞTIR.

Hızlı ve Akıllı

Bilgi ŞENTÜRK

Anahtar Kavramlar

- **Rol:** Herhangi bir kurum ya da grupta kişiden beklenen davranıştır. Başka bir ifadeyle o kişinin üzerine düşen görevdir.
- **Sosyal rol:** Kişinin toplum içerisinde girdiği gruplarda üzerine düşen sorumluluktur.
- **Mesleki rol:** İçinde yer aldığımız meslek grubunun gerektirdiği şekilde hareket etmeye denir.
- **Grup:** Görüşleri, amaçları, çıkarları bir olan, aralarında iş birliği bulunan, en az iki kişiden oluşan topluluğa denir.
- **Sorumluluk:** Bir kişinin kendi yetki alanına giren bir işin sonuçlarını üstlenmesidir.

İnsanlar doğdukları andan itibaren yaşamları boyunca çeşitli gruplar içerisinde yer alırlar. Bireyin içinde yer aldığı ilk grup ailesidir.

Bilgi

Sahip olduğumuz sosyal rollerden bir kısmı kalıcıyken bir kısmı zaman içinde değişir ve çeşitlenir. Bazı rollerimiz de sona erer. Bazı roller, doğuştan kazandığımız ve kalıcı olan rollerdir. Bazı roller ise sonradan elde edilir.

Roller

Doğuştan Kazanılan
Roller

- Doğuştan kazandığımız rolleri seçme şansımız yoktur.
 - Çaba ve emek gerektirmez.
- Örneğin;** Evlat, kardeş, çocuk, yeğen, torun vb.

Sonradan Kazanılan
Roller

- Zaman içerisinde ilgi ve yeteneklerimiz sonucu kendi isteğimizle katıldığımız gruplardan üstlendiğimiz rollerdir.
- Örneğin;** Öğrenci, öğretmen, doktor, kaleci vb.

SIRA SİZDE

Dahil olduğunuz grupları ve rolleri yazınız.

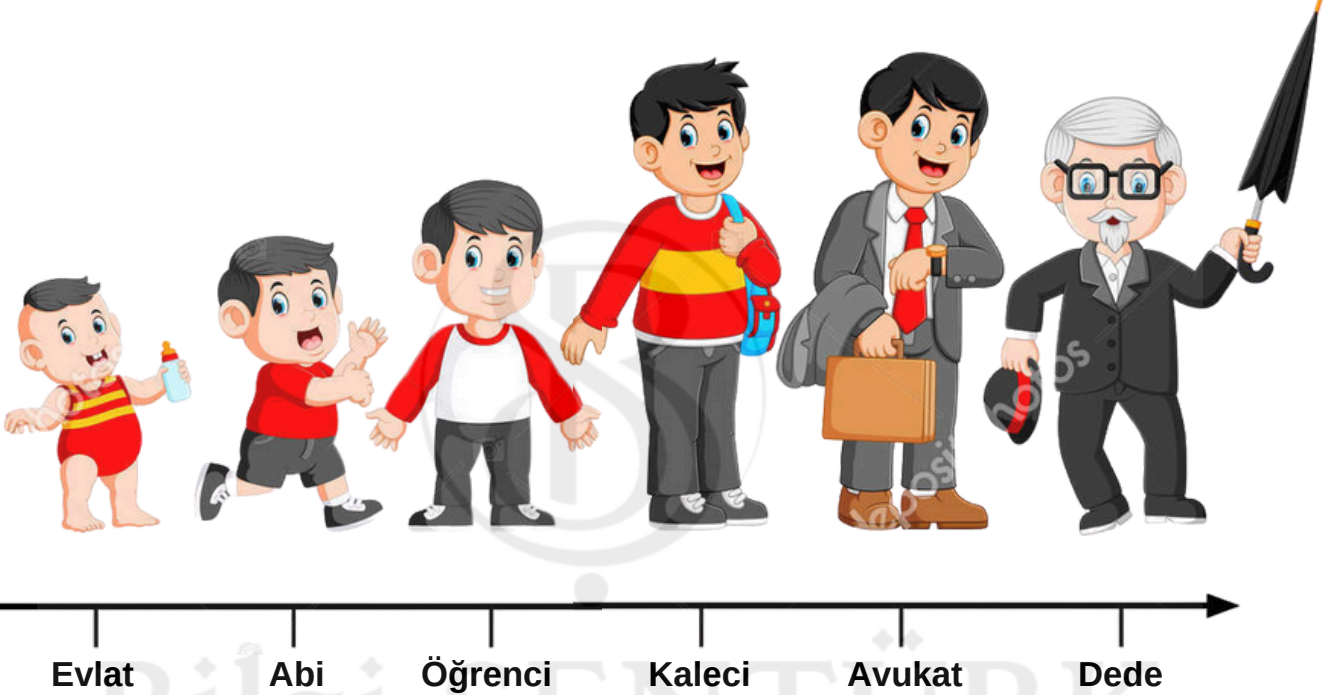
GRUPLAR

.....
.....
.....
.....

ROLLER

Not

Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli roller üstleniriz. Bunlarla birlikte rollerimiz zaman içerisinde de değişim gösterir. Örnek olarak İrfan Bey'in rollerini inceleyelim;

İçinde yaşadığımız toplum bizden sahip olduğumuz rollere uygun davranışlar sergilememizi bekler. Yaşımız ilerledikçe rollerimiz ve sorumluluklarımız değişir.

Not

Birey olarak aynı grup içinde farklı rollere sahip olabiliriz. Örneğin aynı anda aile grubunda çocuk, kardeş abla veya abi gibi farklı roller üstlenebiliriz.

Bireylerin içinde buldukları rollerle birlikte kendilerinden beklenen davranışlar da değişmektedir. Örnek olarak doktor bir anneden evde annelik yapması beklenirken hastanede hastalarını tedavi etmesi ve trafikte sürücü olarak trafik kurallarına uyması beklenir.

Grup içerisinde iş birliği yapmak ve uyum içerisinde çalışmak, yaptığımız faaliyetlerde daha başarılı olmamıza katkı sağlar. Ayrıca farklı gruplarda yer almak da toplum içerisinde sosyalleşmemiz için çok önemlidir.

Katıldığımız her yeni grup farklı roller üstlenmemizi sağlar. Örneğin okulda bir öğrenci, basketbol takımında sporcu, iş yerinde doktor gibi rollere sahip olabiliriz.

Not

SIRA SİZDE

Aşağıdaki rol kartlarına gelecekte sahip olmak istediğiniz rolleri, grupları ve sorumlulukları yazınız.

Rol:

Grup:

Sorumluluk:

Rol:

Grup:

Sorumluluk:

Rol:

Grup:

Sorumluluk:

Rol:

Grup:

Sorumluluk:

Rol:

Grup:

Sorumluluk:

Rol:

Grup:

Sorumluluk:

Anahtar Kavramlar

- **Kültür;** İnsanların tarih boyunca oluşturdukları, maddi ve manevi değerlerin hepsine verilen isimdir. Kültürün ana öğeleri; din, inanç, örf, adet, gelenek, görenek, tarih ve dildir.
- **Millî Kültür:** Kuşaktan kuşağa aktarılan ve bir toplumu diğer toplumlardan ayıran hayat tarzına millî kültür denir.

Kültür bir milleti diğer milletlerden ayıran yaşam tarzı, duygu ve düşüncelerin oluşturduğu ortak değerler olarak da ifade edilebilir.

Bilgi

Milletçe sahip olduğumuz kültürel değerler bizim millî kültürümüzü meydana getirir. Millî kültürümüzü koruduğumuzda;

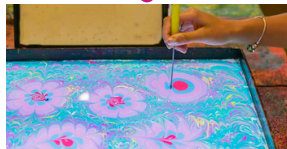
- Toplumsal birliktelik güçlenir.
- Gelecek nesillere milli değerler aktarılır.
- Farklılıklara saygı artar.
- Toplumsal hoşgörü ve dayanışma artar.

Millî Kültürü Oluşturan Unsurlar**TARİH**

- Kurtuluş Savaşı
- İstanbul'un fethi
- Cumhuriyet'in ilanı
- Malabadi Köprüsü
- Ayasofya Camisi
- Galata Kulesi

MİMARİ**DİL**

- Atasözleri
- Türküler
- Destanlar
- Ebru
- Hat
- Çini

SANAT**DİN**

- Bayramlar
- Yardımlaşma
- Misafirperverlik
- Düğün
- Asker uğurlama
- Cenaze

**GELENEK
GÖRENEK**

Türkiye Kültür Yolu Festivali, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2021 yılından itibaren Türkiye'nin çeşitli illerinde düzenlenen festivallerdir. Bu festivallerde konser, tiyatro, sinema, sergi, geleneksel sanatlar, atölye çalışmaları, söyleşiler, çocuk etkinlikleri gibi programlarla kültürümüz yaşatılmakta ve tanıtılmaktadır.

Bilgi

Türk milleti zor dönemlerde bile değerlerinden kopmamış, aksine bu değerlere sınımsız sarılarak millî varlığını sürdürmüştür. Aile birliğine önem verme, adalet, dürüstlük, hoşgörü, saygı, vatanseverlik, millet sevgisi, özgürlük, bağımsızlık gibi millî değerlerimiz toplumsal birlik ve beraberliğimiz için büyük önem taşımaktadır.

“

Atatürk Diyor ki:

Her milletin kendine özgü gelenekleri, kendine özgü âdetleri, kendine göre millî özellikleri vardır. Hiçbir millet, aynen diğer bir milletin taklitçisi olmamalıdır. Çünkü böyle bir millet, ne taklit ettiği milletin aynısı olabilir ne kendi milliyeti içinde kalabilir. Bunun sonucu şüphesiz ki acıdır.

K. Atatürk

”

SIRA SİZDE

Atatürk bu sözünde milli kültürün hangi özelliğine vurgu yapmıştır? Açıklayınız.

Aşağıdaki verilen kültürümüze ait resfebeleri cevaplayınız.

SIRA SİZDE

Aşağıda verilen ifadelerin kültürümüzün hangi ögesine ait olduğunu işaretleyiniz

	İfadeler	Din	Dil	Tarih	Gelenek ve Görenekler	Mimari
1	Kültür öğelerinin nesilden nesile aktarılmasını sağlar.					
2	Düğün merasimlerimiz dost ve akrabaların bir araya toplanmasını sağlar.					
3	Türk milleti asırlar boyunca üç kıtada güçlü devletler kurmuş bir millettir.					
4	Zekât, toplumsal yardımlaşma ve dayanışmayı sağlar.					
5	Kültürümüze uygun olarak oluşturulan geleneksel Türk konutlarımız hâlâ ayaktadır.					
6	Çanakkale Zaferi'nde milletçe destan yazdık.					
8	Kültürel yapıya göre oluşturulan şehirler toplumsal birlikteliğin sağlanmasında önemlidir.					
9	Birliğimizi ve dirliğimizi sağlayan önemli iletişim aracıdır.					
10	Yiyecek, giyecek, el sanatları, spor müsabakaları vb. bizi bir araya getirip ortak duygularda buluşmamızı sağlar.					

Anahtar Kavramlar

- **Hak:** Kişilerin doğuştan kazandığı ya da yasalarla elde ettiği yetkidir.
- **Sorumluluk:** Kişinin davranışlarının ya da yetki alanına giren herhangi bir olayın sonucunu üstlenmesidir.
- **Toplumsal Sorun:** İnsanlığın veya bir toplumun huzurunu, sağlığını veya bütünlüğünü tehdit eden, bireylerin yaşam kalitesini düşüren ve sosyal adaleti zedeleyen problemler denir.

Bilgi

Toplumsal sorunlar, tarih boyunca insanlığın karşılaştığı en büyük zorluklar olmuştur. Günümüzde hızlı nüfus artışı ve kentleşme, teknolojik gelişmeler, savaşlar gibi etkenler toplumsal sorunların çeşitlenmesine neden olmuştur.

Çevremizde yaşanan herhangi bir toplumsal sorun hayatın sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi gibi birçok alanını etkilemektedir.

Dünyada yaşanan bazı toplumsal sorunlar şunlardır;**Not**

İnsanoğlu, gün geçtikçe doğal çevreden daha fazla yararlanarak doğal kaynakları hızla tüketmeye ve doğaya zarar vermeye başlamıştır. Bu durum çevresel sorunlar, afetler, açlık, terör ve göçler gibi insanlığın çözmesi gereken küresel sorunları ortaya çıkarmıştır.

Canlılar arasında bulunduğu çevreyi en çok etkileyen, değiştiren ve ona en çok zarar veren canlı insandır.

Bilgi

Gelişmiş ülkelerde çevre sağlığının korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik yapılan önemli uygulamalardan biri de atık yönetimidir. Bu yönetimin önemli ilkeleri; daha az atık üretilmesi, atıkların geri kazandırılması veya çevreye zarar vermeden yok edilmesidir.

BİLGİ KÖŞESİ**Ürünlerin Doğada Yok Oluş Süreleri**

Cam şişe	4000 yıl
Plastik	1000 yıl
Plastik tabak	500 yıl
Pet şişe	400 yıl
Plastik çakmak	100 yıl
Alüminyum	100 yıl
Kola kutusu	10 yıl
Çiklet	5 yıl
Sigara filtresi	2 yıl

Ürünlerin doğada yok oluş sürelerini dikkate aldığımızda çevre kirliliğinin önemli bir toplumsal sorun olduğunu görürüz. Bu konuda ülkemizde ve dünyada faaliyet gösteren kuruluşlar ile iş birliği yapabiliriz.

Bilgi

Küresel bir sorun olan açlık ve yoksullukla mücadelede ve hızla artan dünya nüfusunun beslenmesinde tarımsal üretimin artırılması kadar israfın önlenmesi de önemlidir. Doğal kaynakların tasarruflu kullanılmasının yanında ürünlerin de israf edilmemesi gereklidir.

Yemek yardımı sırasında bekleyenler, Sudan, Afrika

Not

Küresel sorunların çözümü için yaşama geçirilmesi gereken uluslararası girişimlerin yanında kişisel sorumluluklarımız da vardır. Örneğin çevre kirliliğini önlemek için atıklarımızı azaltabilir ve bunların geri dönüşümünü sağlayabiliriz.

Bilgi:

Son zamanlarda terör, savaşlar ve doğal afetler sonucunda ülkesini terk etmek zorunda kalan mültecilerin oluşturdukları göç hareketleri, tüm dünyadaki insanlar için önemli bir sorundur. Birçok ülkenin karşı karşıya kaldığı göçmen sorununun çözülmesi için göç sebeplerinin doğru tespit edilmesi, o sebeplere çare aranması gerekmektedir.

Bilgi:

Küresel Isınma Atmosfere salınan gazların neden olduğu düşünülen sera etkisinin sonucunda karada, denizde ve havada ölçülen ortalama sıcaklıklarda görülen artıştır. Dünyadaki binlerce bitki ve hayvan türünün yok olmasına neden olan, insan yaşamını etkileyen, aşırı sıcaklık ve kuraklaşma gibi diğer meteorolojik afetlerin artmasına sebep olan bir oluşumdur.

Toplumsal sorunların çözümü için;

- Dünya genelinde barış ve huzur ortamının sağlanması gerekmektedir.
- Tüm toplumlara çevre duyarlılığı konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Eğitim ve öğretim faaliyetleri tüm dünyada kaliteli hâle getirilmelidir.
- Sorunlar göz ardı edilmemelidir.
- Tüm bireyler tüketim konusunda tasarruflu davranmalıdır.
- Tüketim alanında yenilenebilir enerji kaynakları tercih edilmelidir.

SIRA SİZDE

Dünyada açlık ve kıtlığın önlenmesi için bireysel olarak yapılabilecekler nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....